

Előszó

2004-ben megjelent a Stilisztikai lexikon (írta: Szathmári István, Tinta Könyvkiadó, 250 lap) és 2008-ban az Alakzatlexikon (főszerkesztő: Szathmári István, Tinta Könyvkiadó, 580 lap). Mindkettő tudományos céllal készült. Az utóbbi magyar viszonylatban elsőként dolgozza fel az alakzatokat, kitérve a történeti háttérre és mindenekelőtt az egyes alakzatok nyelvhasználati funkcióira. Az előbbi is viszonylagos részletességgel tárgyalja a stíluseszközöket. Ezért gondoltunk a Tinta Könyvkiadóval arra, hogy Az ékesszólás kiskönyvtára köteteihez hasonlóan kisebb terjedelmű, de a lényeges jellemzőket tartalmazó, gyakorlati célú kézikönyvet kellene szerkeszteni a Stilisztikai és Alakzatlexikon felhasználásával, amely tárgyalná a legfontosabb stilisztikai jelenségeket és alakzatokat. Az alakzatok módszeres bemutatása egyébként különösen újdonságnak számít, mert efféle munka eddig nem állt rendelkezésre. Így született meg a Stíluseszközök és alakzatok kislexikona.

Az egyes szócikkek magukba foglalják az illető stíluseszköz, illetve alakzat megnevezését, latin nevét, az elnevezés eredetét, továbbá a tárgyalt jelenség meghatározását, jellemzését, esetleges fajtáinak a számbavételét. Természetesen az egyes jelenségek illusztrálására valamennyi stílusrétegből, szövegtípusból vett – tehát költői-írói, sajtónyelvi, mindennapi nyelvi stb. – példával élünk. Nyomatékosan kitérünk éppen a kifejező, helyes és szép nyelvhasználat érdekében a tárgyalt eszközök szerepére, funkcióira.

Itt mondok köszönetet az általam évtizedeken át vezetett Stíluskutató csoport kedves tagjainak, akik hozzájárultak, hogy az általuk megírt alakzatlexikonbeli szócikkeket felhasználjam a kislexikon megszerkesztésekor. Köszönet illeti a Tinta Könyvkiadót is, amiért vállalta a kis kötet megjelentetését.

Szeretném, ha ez a kislexikon is betöltené hivatását, és elsősorban a diákság, továbbá az érdeklődők körében emelné a stilisztikai és retorikai műveltséget.

Budapest, 2010. május 19.

Szathmári István